

Número Extra

Març 1998

Ronda Universitat, 29 5è.

08007 Barcelona

Eina Sindical
d'informació

SISTEMA D'ACCÉS

LA PROPOSTA D'USTEC·STEs

Amb el present número extra de la nostra EINA volem donar a conèixer àmpliament la proposta d'accés a la Funció Pública Docent (FPD) que USTEC·STEs va presentar al Departament d'Ensenyament i a totes les organitzacions sindicals, ja fa més d'un any, per tal d'arribar a una proposta assumida i consensuada amb les aportacions de tothom. Donada l'extensió del document -que inclou no tan sols la proposta en sí, sinó també un estudi des del punt de vista de la seva viabilitat legal i normativa- us n'ofereim simplement un resum.

Volem també situar el document en la conjuntura actual que ens obliga a plantejar-nos amb tota urgència aquest tema, ja que s'està discutint l'estatut de la FPD de l'Estat, que regula entre d'altres aspectes el sistema d'accés. En el moment polític actual, amb un Govern central sostingut gràcies al suport de CiU a Catalunya, del PNV al País Basc i d'UC a Canàries, és inqüestionable que, si hi hagués un mínim de voluntat política, es podria aconseguir suficient marge de maniobra perquè cada nacionalitat pogués legislar la seva FPD.

Analitzarem el moment actual amb posterioritat, però abans farem un petit resum dels diferents sistemes i modalitats d'accés que s'han seguit en la nostra història recent, per mirar de no repetir situacions passades a les quals, de fet, ja ens oposar al seu dia. Abans de passar a presentar el sistema que volem i a explicar per què ho volem i com es pot aconseguir, donarem els trets fonamentals del marc legal actual.

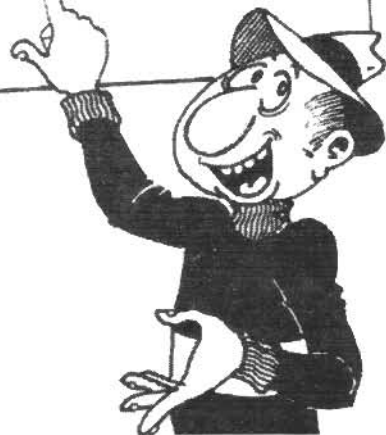
No volem pas donar per acabada aquesta petita introducció sense deixar ben clar que, un nou sistema d'accés és absolutament necessari per aconseguir dos objectius clars:

- ◆ adequar el sistema de manera que se seleccionin les persones més adients en relació a les necessitats educatives, a la realitat dels centres;
- ◆ donar sortida a un col·lectiu de més de 10.000 persones que treballen en allò que avui dia se'n diu precarietat, que és el professorat interí i substitut, i que amb l'actual sistema es veu abocat a més precarietat en el futur immediat i potser a l'atur a mig termini.

Si ara agaféssim una mostra d'ensenyants en precari i els proposéssim un exercici d'associacions mentals en relació a la seva situació, segurament obtindríem respostes que podríem catalogar en dos grups: el primer reflectint condicions negatives (que un o una ensenyant **no** hauria de tenir), i el segon, característiques positives (que **sí** hauria de tenir):

- ◆ grup 1: mobilitat, inestabilitat, burocràcia, aïllament, desinformació, ansietat, desubicació...
- ◆ grup 2: flexibilitat, varietat, adaptabilitat, esforç, reciclatge, actualització, pràctica, experiència, coneixements...

Per tant, un sistema d'accés i de nova contractació que afavoreixi les característiques del 2 i fugi de les de l'1 donaria resposta als 2 objectius plantejats: adequació a la realitat del món educatiu i superació de les condicions de precarietat a què està abocat el professorat interí i substitut, per una administració educativa que en comptes de vetllar per unes condicions de treball dignes, l'utilitza com a personal més mal retribuint, sotmès a mobilitat geogràfica i funcional i amb una relació laboral totalment subjecta a la discrecionalitat de l'Administració.

Una breu repassada històrica

Al llarg de les dues últimes dècades s'han aplicat diferents sistemes d'accés a la FPD. Entre els anys 1977 al 1982, gràcies al boicot i mobilitzacions generals del professorat interí i substitut, va haver-hi convocatòries restringides per presentar-se a les quals era requisit haver pres tat serveis en l'ensenyament públic. Els anys 91, 92 i 94, després de l'aprovació de la LOGSE, es van realitzar 3 convocatòries transitòries en les quals es donava gran pes a l'experiència docent en centres públics. Com podem veure per la situació actual, cap d'aquests sistemes, emparats en diverses lleis no vigents avui en dia, ha impedit la reproducció del problema.

Marc legal actual

En l'actualitat, la legislació bàsica que s'ha de respectar en relació al sistema d'accés és: la Constitució, la LOGSE, el Reial Decret 850/1993 i la doctrina del Tribunal Constitucional.

La **Constitució** estableix el respecte als principis d'igualtat, mèrit i capacitat.

La **LOGSE**, en la seva Disposició Addicional Novena, recull els següents principis, que també són compatibles amb la nostra proposta:

- ◆ s'opta per la modalitat de concurs-oposició;
- ◆ per a la fase d'oposició, no exigeix la convocatòria de proves, sinó que aquestes són facultatives: *"les proves es convocaran, si aquest és el cas..."*;
- ◆ ambdues fases del concurs-oposició s'han de valorar, però *"sense perjudici"* de la superació de les proves corresponents. Aquesta expressió no obliga sinó que faculta per atorgar el caràcter eliminatori a la fase d'oposició;
- ◆ recull la possibilitat d'una fase de pràctiques que podrà incloure cursos de formació com a part del procés selectiu;
- ◆ en la fase d'oposició, s'ha de valorar la possessió de coneixements específics, l'aptitud pedagògica i el domini de tècniques docents; en la fase de concurs, s'han de valorar la formació i l'experiència.

En la seva Disposició Transitòria Sisena, va establir una transitorietat de tres anys perquè els centres del

CEPEPC poguessin ingressar a la xarxa pública mitjançant proves específiques (o sigui restringides) convocades per les Administracions educatives competents, prèvia regulació dels seus Parlaments.

El RD 850/1993 desenvolupa punt per punt, sense cap marge de maniobra, l'actual sistema d'oposicions i, per tant, és suficientment conegut i patit per fer innecessària la seva explicitació.

El **Tribunal Constitucional** ha establert:

- ◆ que el criteri d'igualtat recollit a la Constitució es refereix no a la consideració com a mèrit dels serveis prestats, sinó al fet que aquests serveis constitueixin un requisit necessari,
- ◆ la Sentència 27/1991 diu *"las pruebas restringidas (...) en general han de considerarse proscritas (...) si bien, no cabe excluir que, en (...) casos excepcionales la diferencia de trato pueda considerarse como razonable (...) siempre que se demuestre como un medio excepcional y adecuado para resolver una situación también excepcional i expresamente prevista en una norma con rango de ley (...)"*.

Després de l'aprovació de la LOGSE s'han aplicat sistemes específics a altres sectors del professorat, en concret al laboral, que opta a places ja ocupades per personal docent laboral mitjançant un procés de funcionarització. Això és una indicació de com els principis constitucionals d'igualtat, mèrit i capacitat poden tenir interpretacions i aplicacions diferents.

Proposta de nou sistema d'accés, d'USTEC-STE

Abans de presentar la nostra proposta concreta, des d'USTEC-STE volem reiterar la conveniència de modificar radicalment el sistema d'oposicions vigent. El sistema actual, per la seva complexitat i manca de consonància amb les necessitats dels centres i de l'alumnat, és obsolet i anacrònic i de fet ni tan sols respecta la lletra de la LOGSE o, fins i tot, de la Constitució.

És més que dubtós que la capacitat d'aprendre's de memòria 50 o 80 temes i fer una exposició un dia davant un tribunal, siguin sinònims de capacitat global o de domini de tècniques docents.

Aquest tipus de proves formen part d'una cultura que únicament defensen sectors conservadors i rancis de la política i el pensament, gens en sintonia amb models més innovadors i creatius.

Volem insistir també que qualsevol sistema d'accés hauria de tenir en compte els següents aspectes:

- ◆ donar una sortida a l'actual professorat interí i substitut en la línia d'oferir solucions immediates i excepcionals, adreçades a normalitzar la situació actual;
- ◆ evitar que es torni a donar una sobredimensió de contractació de professorat interí i substitut en el futur, pels efectes negatius que comporta envers el professorat -precarietat laboral-, i els centres -inestabilitat de plantilles...-.

La proposta que oferim en aquest document s'ha d'entendre com un dels possibles sistemes, ja que hem considerat únicament alternatives que poden encabir-se en l'actual marc legal. La modificació i/o supressió de normes que entrin en contradicció amb la proposta d'USTEC-STE -RD 850- es veu facilitada amb l'estatut de l'FPD i el possible reconeixement de la capacitat legislativa pròpia de les Comunitats Autònomes en matèria d'accés.

L'assoliment dels objectius enunciats prèviament seria possible a través de dues vies d'accés basades en el sistema de concurs-oposició.

- donar una sortida a l'actual professorat interí i substitut en la línia d'oferir solucions immediates i excepcionals, adreçades a normalitzar la situació actual;
- evitar que es torni a donar una sobredimensió de contractació de professorat interí i substitut en el futur.

Via A (similar a l'actual amb les variacions que tot seguit enunciarem).

Aquesta primera via d'accés consistiria en:

- ◆ Un procés selectiu en el qual es valorin conjuntament les fases de concurs de mèrits i d'oposició, sense que la segona tingui el caràcter eliminatori que ara té. La fase d'oposició pot consistir en l'elaboració d'una memòria. La LOGSE, de fet, com ja hem dit abans, no imposa un examen en el sentit tradicional del terme.
- ◆ La realització d'un curs de formació durant els sis primers mesos de l'exercici de la funció docent.
- ◆ La realització d'una fase de pràctiques que superi la seva realitat actual com a poca cosa més que un tràmit administratiu sense cap incidència en la qualificació professional de les persones seleccionades. Pensem que la fase de pràctiques té una importància clau en la formació inicial del nou professorat.

Via B (per substituir l'actual sistema de cobriment de baixes i vacants).

La implantació d'aquesta segona via hauria de preveure l'existència de l'actual professorat interí i substitut mitjançant un sistema transitori que tingui en compte el col·lectiu, bé mitjançant un barem que permetés la paulatina incorporació a l'FPD a les persones que ho integren. Aquest sistema transitori podria consistir bé en varies convocatòries específiques reservades al professorat amb serveis a l'Administració educativa convocant, o bé donar més pes a la valoració de l'experiència.

Aquesta segona via d'accés consistiria en:

- ◆ Una primera fase constituïda pel concurs de mèrits (experiència i formació).
- ◆ Una segona fase de pràctiques amb destinació als centres durant un curs complet o a llocs de treball integrats en unitats de recursos humans, les quals s'haurien de crear a cada localitat o zona. Aquesta fase podria perllongar-se durant dos cursos acadèmics i, paral·lelament, s'haurien de seguir els cursos de formació que es determinés.
- ◆ Una tercera fase en la qual es podria elaborar i exposar davant el tribunal avaluador una memòria sobre el treball desenvolupat durant la fase de pràctiques i/o en els cursos de formació, o també en l'elaboració i exposició de materials curriculars a través de la simulació d'una sessió didàctica davant el tribunal.

La selecció final es faria valorant conjuntament les fases de concurs, pràctiques i oposició.

Durant la fase de pràctiques, en les unitats de recursos humans es cobririen totes les baixes de la localitat o zona sense perjudici d'assumir altres tasques de suport (organització i execució d'activitats extraescolars, elaboració de materials curriculars, participació en les activitats de formació desenvolupades als propis centres educatius, etc.).

Amb aquesta segona via, aconseguiríem evitar solucions parcials, que han demostrat ser no tan sols insuficients sinó també contraproductives. Aconseguiríem donar sortida a l'actual professorat interí i substitut i alhora impedir que per noves contractacions es doni una reedició de la situació actual.

Situació actual i possibilitats d'actuació.

Durant el mes de gener de 1998 es van començar a discutir, en el si de la mesa sectorial de la Funció Pública (FP) de l'Estat, els projectes d'estatuts bàsics de l'FP i de l'FPD. Aquests estatuts són normes bàsiques d'obligat compliment per a totes les Administracions. La seva importància és cabdal, tenint en compte que regulen les condicions de treball de tot el funcionariat i específicament dels treballadors i treballadores de l'ensenyament. Són l'equivalent de l'Estatut dels Treballadors per al funcionariat. Tota norma, llei o decret posterior o anterior s'hauria d'ajustar en funció del que aquests estatuts recullin. Hi ha el perill, però, que el procés sigui el contrari, que l'estatut s'ajusti a les lleis i normes ja existents preservant l'estat actual de la qüestió.

En relació al projecte d'estatut actual de l'FPD hem de dir que, de fet, no es modifica l'articulat de la LOGSE, que ja hem analitzat amb anterioritat pel que fa al sistema d'accés. Al capítol 1, article 3, recull que les Comunitats Autònomes puguin aprovar lleis reguladores de la seva FPD.

El ventall de possibilitats que s'obren, doncs, pot anar des de no modificar l'actual sistema -regulat pel decret 850-, a recollir explícitament vies alternatives, passant per la possibilitat que siguin els Parlaments de cada Comunitat Autònoma els que legislin un sistema d'accés específic.

Per a USTEC-STEs, que participarà en les negociacions de la mesa de Madrid, el més factible seria aquesta última via, sempre que es garanteixi que els Parlaments no tinguin cap altra limitació que les establertes per la Constitució o, en el seu cas, per la LOGSE.

Des de Catalunya ja hem establert contactes amb els màxims representants de l'Administració i hem aconseguit el compromís del Departament d'Ensenyament de realitzar una reunió de comissió tècnica sobre condicions de treball del professorat interí i substitut i accés, pel mes de

març. Desitgem que en aquesta primera reunió puguem trobar punts de partida comuns amb l'Administració per una banda, i amb la part sindical, per l'altra.

El Departament hauria d'adquirir el compromís polític de legislar el seu propi sistema d'accés i d'introduir, conjuntament amb d'altres administracions educatives de l'estat, modificacions als redactats dels projectes d'estatut que donin sortida a les problemàtiques que hem plantejat en el present document. I en el mateix sentit, esperem poder arribar a un consens amb la resta d'organitzacions sindicals, consens sense el qual serà molt difícil qualsevol solució.

L'actitud del propi col·lectiu és, potser, la part més important en la lluita per aconseguir un sistema d'accés més humà, més coherent amb el projecte docent que implica el sistema educatiu, i que impedeixi la precarització del professorat interí i substitut d'ara... i, del que vingui en el futur. És essencial crear grups i coordinadores a cada zona, incidir en les escoles i instituts, mobilitzar-se. En definitiva, ser part protagonista.

Conclusions

En aquest document hem vist que les Comunitats Autònomes tenen competències per legislar la seva Funció Pública Docent i que podrien legislar el seu propi sistema d'accés, sense més tràmits, si s'obris aquesta possibilitat a l'estatut de l'FPD estatal que s'està discutint ara. Hem vist també com el Tribunal Constitucional proscriu amb caràcter general les proves restringides, però també reconeix la possibilitat d'un tracte especial en casos excepcionals i expressament previstos per una norma amb rang de llei. Hem vist com es va crear una situació d'excepcionalitat amb les escoles del CEPEPC.

Pensem que el Parlament de Catalunya pot donar cobertura legal a una nova situació d'excepcionalitat (l'existència d'una borsa de més de 10.000 persones que durant anys han realitzat funcions que haurien d'estar desenvolupades per persones funcionàries de carrera).

Estem veient com des d'algunes Comunitats Autònomes, com ara Galícia, País Basc, i Canàries, -que es mostra especialment receptiva a les propostes sindicals de modificació del marc legal actual i de legislació pròpia en matèria d'accés-, hi ha un manifest interès a introduir modificacions a l'estatut de l'FPD.

Som conscients que malgrat el fet que les condicions actuals siguin més favorables que mai i que tècnicament i legal la nostra proposta (entre moltes d'altres possibles) sigui viable, hi ha una sèrie de factors que fan perillar el seu èxit:

- ◆ cal no oblidar que la Generalitat té competències per ordenar la seva FPD des de 1985 i que encara no les ha volgut exercir. La passivitat d'aquests últims anys no es pot amagar doncs, darrera de suposades limitacions competencials. És merament una qüestió de voluntat política.
- ◆ per aconseguir un canvi en el sistema actual caldria, un consens sindical i l'exerci-

ci de pressions tant a les meses sectorials d'ensenyament de Catalunya com de l'Estat. Al nostre entendre, això no està present en el conjunt d'organitzacions sindicals, i molt en concret en aquelles que estan més preocupades a regatejar la convocatòria d'unes quantes places d'oposicions més o menys cada any, en compte de buscar sortides globals i definitives a la problemàtica actual.

- ◆ és important també, recordar que per aconseguir aquestes sortides globals és condició "sine qua non" l'existència d'unes plantilles àmplies. En aquest sentit, des d'USTEC·STEs demanem la renegociació de l'acord de plantilles signat pel Departament d'Ensenyament i CCOO i CSIF l'any 1995.

Per tot això, no volem donar falses expectatives ni crear il·lusions que potser mai no es faran realitat. Ara bé, des d'USTEC·STEs, farem tot allò que estigui al nostre abast. A banda dels contactes portats a terme amb el Departament i altres organitzacions sindicals de Catalunya també volem portar propostes comunes amb els sindicats germans de Canàries, Galícia i País Basc, i, sobre tot, volem comptar amb les vostres aportacions i el vostre suport.

